

LA RESTAURACIÓ DE LES CAMPANES MAJORS DE SANTA MARIA · ONTINYENT

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA
DIRECCIÓ GENERAL DE PATRIMONI ARTÍSTIC

LES CAMPANES DE LA VILA

El campanar de Santa Maria compta amb onze campanes, de les quals una, la més antiga, coneguda pel nom de la Campana del Rellotge, "Rauxa" o "Foc" és de 1563. Les altres deu s'utilitzen per als tocs litúrgics, i per tant poden repicar (el batall és mou i la campana queda fixa) o voltejar (el batall colpeja la campana en rotació completa). Són de diversa procedència, però la dels Quarts (que també sona per marcar el pas del temps) és de 1802, i la grossa o Petra és de 1881. La resta de campanes foren fetes en 1941 i 1954.

Les campanes estaven parcialment electrificades, i ara sonen de nou, manualment, gràcies a l'esforç i l'entusiasme de la Colla de Campaners d'Ontinyent, membres del Gremi de Campaners Valencians.

NECESSITAT D'UNA RESTAURACIÓ

El trencament de la campana major, la popular Petra, i el mal estat de la campana de la Puríssima, recomanaven una urgent intervenció. En el primer cas per a recuperar la veu perduda, i en el segon per donar una seguretats als elements auxiliars de la campana, que estaven en mal estat i amb poca seguretats.

S'ha optat per recuperar les instal·lacions tradicionals, és a dir les "truges" o contrapesos de fusta, per motius acústics, ja que les campanes vibren aïllades de la fàbrica del campanar, i roden amb major força, augmentant la sonoritat tot i disminuint el risc de trencament.

En el cas de la Petra, i degut al compromís signat entre la parròquia i els campaners, aquesta campana sonarà únicament

de manera manual. La Puríssima, molt tocada, disposa d'un motor d'impulsos sistema Movotron, que reproduceix la forma de tocar els campanars, controlant en tot moment els esforços que la massa en moviment podria transmetre a l'edifici.

Les característiques de les campanes, així com el programa anual de tocs poden consultar-se en Internet, <<http://www.cult.gva.es/gcv/ontinyent.htm>>.

La restauració de les campanes majors no és més que una primera fase dels treballs, en els quals totes les campanes hauran de canviar la truja metàl·lica per altra de fusta, tot i rebent algunes els mecanismes necessaris per a completar el toc manual dels campaners.

LA CAMPANA PETRA

La Petra, datada en 1881, és una peça important i simbòlica del conjunt de campanes d'aquesta torre i de la vila. És la campana grossa del campanar, amb un diàmetre de 135 cm i un pes aproximat de 1400 quilos. Va ser fosa per Pallas i Armengol en Barcelona, i és una típica mostra de la fabricació industrial de finals del XIX.

Mostra la següent epigrafia: "O BONE JESU (Cor de Jesús) / PROTEGENOS"; "SANCTE PETRE (Sant Pere) / CONFIRMAMOS IN FIDE"; "SANCTA MARIA (Mare de Déu) / ORA PRO NOBIS"; "BARCELONA (escut de Barcelona) / DE BUENAVENTURA PALLES Y ARMENGOL / DICIEMBRE DE 1881".

És a dir: "Bon Jesús, protegiu-nos. Sant Pere, confirmeu-nos en la fe. Santa Maria, pregueu per nosaltres".

Aquesta campana fou mecanitzada amb un jou de ferro que va substituir a l'anterior de fusta i pedra. L'electrificació estava basada en l'equilibri excessiu de la campana, per poder voltejar-la amb un motor menor, de l'anomenat continu, que no permet que el conjunt tinga la seua inèrcia pròpia (en la qual estan basats els tocs tradicionals) sinó que la reté a cada volta que pega. Aquesta frenada, així com un batall que pegava fora del seu punt, foren la causa del badat de la campana.

La campana ha segut soldada, i s'ha posat una truja de fusta, adequada al pes de la campana.

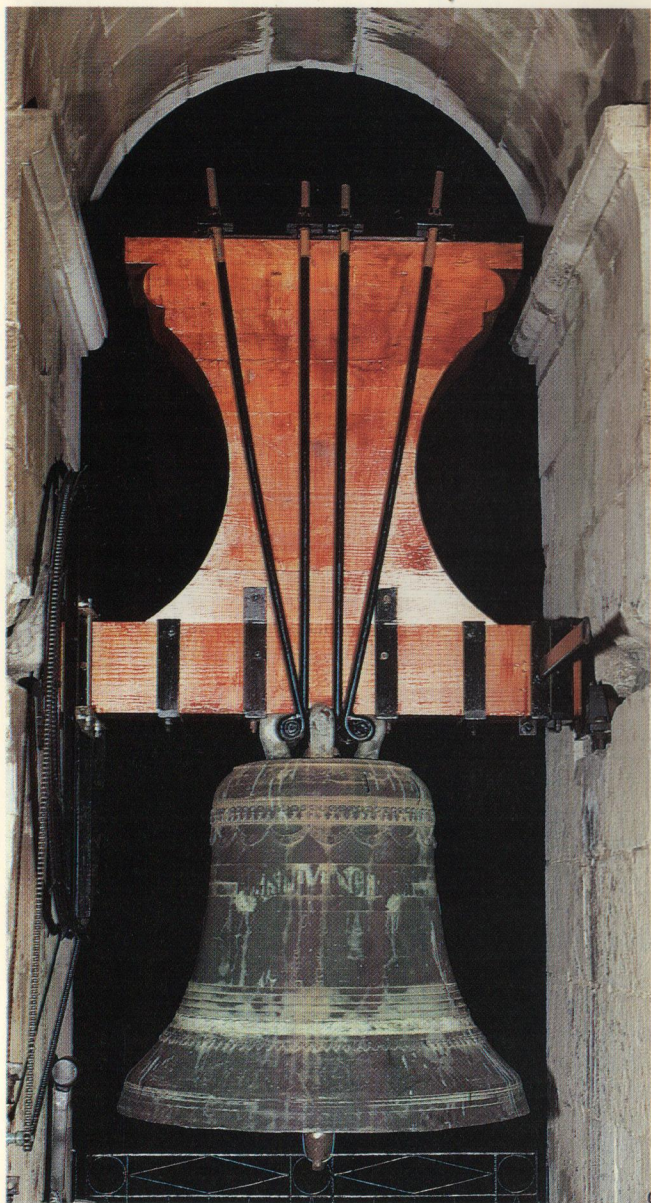

LA CAMPANA PURÍSSIMA CONCEPCIÓ

La Puríssima, de 1941, és la campana mitjana del campanar de la vila, i la major de les foses després de la guerra. Amb un diàmetre de 110 cm. pesa aproximadament 950 quilos. La seua epigrafia és: (creu) (marca del fonedor Manuel Roses Vidal, fill de Manuel Roses Santos) "PURISIMA CONCEPCIÓN / ARCI-PRESTAL PARROQUIA DE SANTA MARIA / EXPENSAS DE D. GONZALO GIL MARTÍNEZ / ONTENIENTE 1941" (creu amb resplendors).

Estava mecanitzada com la major, però amb un jou de ferro diferent, i també amb un motor continu. Té així mateix un electromall per tocar alguns senyals des de la parròquia.

El nou mecanisme Movotron reproduïx la forma de tocar els campaners i no impedeix el possible toc manual, amb l'única precaució de desconectar la corrent elèctrica, ja que el mecanisme frena poc la campana.

Característiques tècniques de la restauració:

Soldadura de la campana Petra:
LACHENMEYER DE NÖRDLINGEN (ALEMANYA)

Truges de fusta:
BARBERÍ DE GIRONA

Motor de la campana Puríssima:
**SISTEMA MOVOTRON DE CLOCK-O-MATIC
DE HOLSBEEK (BÈLGICA)**

Instal·lació de les campanes:
COOPERATIVA MANCLÚS DE VALÈNCIA

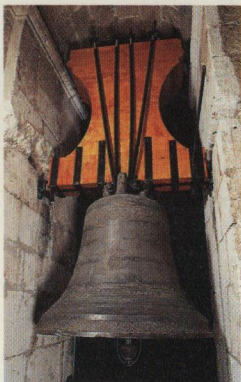
Coordinació de la restauració:
FRANCESC LLOP I BAYO • GENERALITAT VALENCIANA

Finançament de la restauració de la Petra:
**DIRECCIÓ GENERAL DE PATRIMONI ARTÍSTIC
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA**

Finançament de la restauració de la Puríssima Concepció:
AJUNTAMENT D'ONTINYENT

Textos:
XAVIER MARTÍN

Fotografies:
J. M. GIL-CARLES

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA
DIRECCIÓ GENERAL DE PATRIMONI ARTÍSTIC

AJUNTAMENT D'ONTINYENT